

MOJA
KNJIGA

METODIČKI OBRADENA
LEKTIRA

MOJA KNJIGA

SOFOKLO

SOFOKLO

ANTIGONA
KRALJ EDIP

ANTIGONA
KRALJ EDIP

Antigona

Sofoklo

Pisac: Sofoklo

Književna vrsta: Tragedija.

Mjesto radnje: Grad Teba u staroj Grčkoj.

Vrijeme radnje: Nakon rata između dvojice braće, Eteokla i Polinika.

Tema: Sukob između Božjih zakona i ljudskih zakona.

PRVI ČIN

Radnja počinje u gradu Tebi. Antigona razgovara sa svojom sestrom Izmenom. Njihova dva brata, Eteoklo i Polinik, poginula su u međusobnoj borbi za vlast. Novi kralj Kreont donio je naredbu. Eteoklo će biti pokopan uz sve počasti jer je branio svoj grad. Polinik neće biti pokopan jer je napao Tebu. Kreont je zabranio da ga bilo tko pokopa. Rekao je da će osoba koja prekrši njegovu naredbu biti kažnjena smrću.

Antigona smatra da je Kreontova odluka nepravedna. Vjeruje da svaki čovjek ima pravo na pokop i da su Božji zakoni važniji od kraljeve zapovijedi. Zato odluči sama pokopati brata Polinika. Izmena se boji. Podsjeća Antigonu da je njihova obitelj već doživjela mnogo nesreća. Kaže da su žene i da se ne mogu boriti protiv kraljeve vlasti. Misli da trebaju poslušati Kreonta kako bi ostale žive. Antigona se ne slaže sa sestrom. Kaže da će pokopati brata čak i ako zbog toga izgubi život. Smatra da je bolje umrijeti nakon dobrog djela nego živjeti tako da izda svoju obitelj i svoja uvjerenja. Izmena odbija pomoći Antigoni. Ipak, brine se za nju i boji se da će biti kažnjena. Antigona odlazi izvršiti svoj plan.

Nakon njihova razgovora dolazi zbor (skupina ljudi koja u grčkim dramama komentira događaje). Zbor slavi pobjedu Tebe u ratu protiv Arga i zahvaljuje bogovima što je grad spašen. Govori da je rat završio i da se ljudi sada mogu veseliti miru.

Na kraju prvog čina dolazi kralj Kreont. Pozvao je tebanske starješine (najuglednije i najiskusnije građane) kako bi im objasnio svoje odluke i rekao kako će od sada upravljati gradom.

DRUGI ČIN

Kralj Kreont okuplja starješine grada Tebe. Kaže da sada on vlada gradom jer su oba Edipova sina poginula. Govori da je dužnost svakog vladara štititi svoj narod i donositi odluke koje smatra najboljima za grad. Kreont ponovno objašnjava svoju naredbu. Eteoklo će biti pokopan uz sve počasti jer je branio Tebu. Polinik neće biti pokopan jer je napao svoj grad. Njegovo tijelo mora ostati izvan groba kao kazna. Kreont kaže da će svatko tko prekrši njegovu zapovijed biti osuđen na smrt. Starješine odgovore da će poštovati kraljevu odluku. Kreont im kaže da paze da nitko ne pokopa Polinika.

Ubrzo dolazi stražar. Jako je uplašen jer nosi loše vijesti. Kaže da je netko ipak pokopao Polinikovo tijelo. Nepoznata osoba posula je tijelo tankim slojem zemlje i obavila pogrebni obred (običaj kojim se pokojnik pokapa). Stražari ne znaju tko je to učinio. Na mjestu događaja nisu pronašli nikakve tragove. Stražar kaže da su se stražari međusobno optuživali jer su mislili da je netko od njih prekršio kraljevu naredbu. Nitko nije priznao krivnju i nitko nije znao tko je pokopao Polinika. Zato su odlučili sve ispričati Kreontu. Kreont se jako naljuti. Ne vjeruje da je pokop djelo bogova. Misli da je netko prekršio njegovu zapovijed zbog novca ili zato što je protiv njegove vlasti. Kaže da novac često navodi ljude da čine loša djela. Kralj zaprijeti stražarima. Naredi im da pronađu osobu koja je pokopala Polinika. Ako ne pronađu krivca, i sami će biti kažnjeni. Stražar se boji, ali ipak odlazi pokušati pronaći osobu koja je prekršila kraljevu naredbu.

Nakon njegova odlaska zbor pjeva pjesmu o čovjeku. Govori da ljudi mogu napraviti mnogo velikih stvari. Znaju graditi gradove, obrađivati zemlju, ploviti morem i pripitomiti životinje. Pametni su i snalažljivi. Ipak, zbor kaže da čovjek mora poštovati zakone države i Božje zakone. Tko čini dobro i poštuje pravdu, zaslužuje poštovanje. Tko čini zlo i ne poštuje zakone, donosi nesreću sebi i drugima.

Na kraju drugog čina stražar ponovno dolazi. Sa sobom dovodi Antigonu jer su je uhvatili dok je ponovno pokušavala pokopati tijelo svojega brata Polinika.

TREĆI ČIN

Stražar dovodi Antigonu pred kralja Kreonta. Uхватili su je dok je ponovno pokapala tijelo svojega brata Polinika. Nakon što su stražari maknuli zemlju s njegova tijela, Antigona se vratila, ponovno ga posula zemljom i obavila pogrebni obred (običaj kojim se pokojnik pokapa). Stražari su je tada uhvatili i doveli pred kralja. Kreont pita Antigonu je li znala da je zabranio pokop Polinika. Antigona odgovori da je znala za zabranu, ali da ju je ipak namjerno prekršila. Kaže da postoje Božji zakoni koji su važniji od ljudskih zakona. Vjeruje da svaki čovjek ima pravo na dostojan pokop, bez obzira na to što je učinio za života. Antigona se ne boji kazne. Kaže da je znala kako može izgubiti život, ali smatra da je učinila ispravnu stvar. Dodaje da bi je više boljelo ostaviti brata bez groba nego umrijeti zbog svoje odluke.

Kreont se još više naljuti. Smatra da nitko ne smije biti iznad kraljeve zapovijedi. Kaže da će Antigona biti kažnjena jer je svjesno prekršila zakon. Također naredi da dovedu Izmenu jer misli da je i ona sudjelovala u pokopu. Kada Izmena dođe, kaže da želi dijeliti kaznu sa svojom sestrom. Iako nije sudjelovala u pokopu, želi biti uz Antigonu u teškim trenucima. Antigona to odbija. Govori da Izmena nije prekršila zakon i da ne smije biti kažnjena za nešto što nije učinila. Izmena moli Antigonu da joj dopusti ostati uz nju, ali Antigona ostaje pri svojoj odluci. Kaže da će sama prihvatiti posljedice svojih postupaka. Sestre se opraštaju jedna od druge.

Kreont odluči da će Antigona umrijeti. Ne želi promijeniti svoju odluku iako zna da je Antigona zaručena (obećana za brak) s njegovim sinom Hemonom. Kaže da neće dopustiti da žena pobijedi njegovu vlast. Naredi slugama da Antigonu i Izmenu odvedu u kuću pod stražom.

Nakon njihova odlaska zbor pjeva o nesrećama koje prate Edipovu obitelj. Govori da se njihove patnje prenose s jedne generacije na drugu. Zbor također kaže da nitko ne može izbjeći sudbinu i da čovjek ne smije biti previše ponosan jer ga to može dovesti do nesreće.

Na kraju trećeg čina dolazi Hemon, Kreontov sin i Antigonin zaručnik. Želi razgovarati s ocem o Antigoninoj sudbini i pokušati ga nagovoriti da promijeni svoju odluku.

ČETVRTI ČIN

Na početku četvrtog čina dolazi Hemon, sin kralja Kreonta i Antigonin zaručnik (osoba koja se treba vjenčati). Zbor misli da je Hemon došao jer je tužan zbog Antigonine osude na smrt. Kreont razgovara sa sinom i očekuje da će ga Hemon podržati. Kaže da djeca trebaju slušati svoje roditelje i poštovati njihove odluke. Smatra da vladar mora čuvati red u državi i da se njegovi zakoni moraju poštovati. Također kaže da neće promijeniti svoju odluku zbog Antigone.

Hemon mirno odgovara ocu. Kaže da ga poštuje, ali smatra da dobar vladar treba slušati i mišljenje drugih ljudi. Objašnjava da mnogi građani misle kako Antigona nije učinila ništa loše jer je samo pokopala svojega brata. Ljudi se ne usuđuju to reći kralju jer ga se boje. Hemon pokušava nagovoriti oca da promijeni odluku. Kaže da nitko nije uvijek u pravu i da mudar čovjek zna poslušati dobar savjet. Uspoređuje čovjeka s drvetom koje se savije na jakom vjetru. Drvo koje se ne savija može se slomiti. Time želi reći da tvrdoglavost može donijeti veliku nesreću. Kreont se ne slaže sa sinom. Kaže da kralj mora donositi odluke i da narod ne može upravljati državom umjesto njega. Misli da bi pokazao slabost kada bi promijenio svoju odluku zbog tuđeg mišljenja.

Sve više se ljuti na Hemonu jer misli da brani Antigonu umjesto svoga oca. Razgovor postaje svađa. Hemon kaže da Kreont ne poštuje Božje zakone i da čini nepravdu. Kreont odgovara da će Antigona sigurno umrijeti. Hemon tada kaže da će njezina smrt donijeti još jednu smrt. Time upozorava oca da će njegova odluka imati teške posljedice. Na kraju Hemon ljutito odlazi. Kaže da više neće doći pred oca. Kreont ostaje pri svojoj odluci i ne želi ga zaustaviti.

Nakon Hemonova odlaska Kreont odlučuje da Antigonu neće odmah pogubiti. Naređuje da je odvedu u kamenu grobnicu (prostoriju napravljenu od kamena u kojoj se pokapaju ljudi). Ondje će biti zatvorena živa, uz malo hrane. Kreont misli da će tako izbjeći krivnju za njezinu smrt jer je neće osobno pogubiti.

Na kraju četvrtog čina zbor pjeva pjesmu o ljubavi. Govori da ljubav ima veliku snagu i da može promijeniti ljudske osjećaje i postupke. Ljubav je uzrok sukoba između Kreonta i njegova sina Hemonu, koji želi spasiti Antigonu.

PETI ČIN

Antigonu vode prema kamenoj grobnici (prostoriji od kamena u kojoj će biti zatvorena). Zbor je promatra i žali njezinu sudbinu. Antigona zna da će uskoro umrijeti i tužno se oprašta od života, svoga grada i ljudi koje voli. Antigona govori da više nikada neće vidjeti sunce ni živjeti među ljudima. Žao joj je što se neće udati za Hemonu i što neće imati svoju obitelj i djecu. Umjesto svadbe, čeka je smrt. Ipak, vjeruje da će nakon smrti ponovno biti sa svojim roditeljima i braćom. Zbor joj govori da će ostati zapamćena jer je bila hrabra i ostala vjerna svojim uvjerenjima. Istodobno smatra da je njezina nesreća povezana i s teškom sudbinom njezine obitelji, koja već dugo prolazi kroz velike patnje. Antigona kaže da nije učinila ništa zbog čega bi se trebala sramiti. Smatra da je samo ispunila svoju dužnost prema bratu. Objašnjava da se roditelji i muž mogu zamijeniti, ali da više nikada ne može dobiti drugoga brata jer su joj roditelji umrli. Zato je smatrala da mora pokopati Polinika, iako je znala da će zbog toga biti kažnjena.

Kreont ostaje pri svojoj odluci. Naređuje slugama da požure i odvedu Antigonu u kamenu grobnicu. Ne želi više slušati njezine molbe ni razgovarati s njom. Prije odlaska Antigona posljednji put pozdravlja grad Tebu i njegove stanovnike. Kaže da je kažnjena zato što je poštovala Božje zakone i pokopala svojega brata. Odlazi u smrt mirne savjesti jer vjeruje da je učinila ono što je bilo ispravno. Zatim je stražari odvođe u grobnicu.

Nakon Antigonina odlaska zbor pjeva o ljudima iz grčke mitologije koji su također doživjeli tešku sudbinu i bili zatvoreni ili kažnjeni. Time želi pokazati da nitko ne može pobjeći sudbini i da nesreća može pogoditi svakoga, bez obzira na njegovo podrijetlo ili položaj.

Na kraju petog čina dolazi prorok Tiresija. S njim dolazi dječak koji ga vodi jer je Tiresija slijep. Prorok želi razgovarati s Kreontom i upozoriti ga da će njegove odluke donijeti veliku nesreću ako ih ne promijeni.

ŠESTI ČIN

Na početku šestog čina dolazi slijepi prorok Tiresija. On govori kralju Kreontu da su bogovi ljuti zbog njegovih odluka. Kaže da znakovi koje je vidio tijekom žrtvovanja pokazuju da bogovi više ne prihvaćaju žrtve građana Tebe. Razlog je to što Polinik još nije pokopan, a Antigona je živa zatvorena u grobnici. Tiresija upozorava Kreonta da je pogriješio. Kaže da mrtvi moraju biti pokopani, a živi ne smiju biti zatvoreni među mrtvima. Savjetuje mu da što prije promijeni svoju odluku jer još nije kasno.

Kreont se naljuti i optuži Tiresiju da govori laži zbog novca. Misli da ga prorok želi prevariti. Tiresija se zbog toga još više naljuti. Kaže da nikada nije lagao i da će Kreont uskoro biti teško kažnjen zbog svoje tvrdoglavosti. Tiresija prorokuje da će Kreont izgubiti nekoga iz vlastite obitelji. Kaže da će zbog njegove odluke mnogi ljudi patiti i da će se njegov dom ispuniti tugom. Nakon toga odlazi.

Zbor podsjeća Kreonta da se Tiresijina proročanstva uvijek ispune. Savjetuje mu da poslušaj proroka i odmah promijeni svoju odluku. Kaže mu da treba osloboditi Antigonu i pokopati Polinika. Kreont se počinje bojati. Shvaća da je možda pogriješio. Iako mu je teško priznati pogrešku, odlučuje poslušati savjet zbora. Kaže da će osobno otići pokopati Polinika i zatim osloboditi Antigonu iz kamene grobnice.

Kreont zajedno sa svojim slugama odlazi izvršiti ono što je obećao. Nada se da će tako izbjeći nesreću koju je Tiresija najavio. Nakon njegova odlaska zbor pjeva molitvu bogu Dionizu (Bakhu). Mole ga da pomogne gradu Tebi, zaustavi nesreću i vrati mir među ljude.

Na kraju šestog čina dolazi glasnik koji donosi nove vijesti.

SEDMI ČIN

Na početku sedmog čina dolazi glasnik i donosi loše vijesti. Kaže da je Hemon mrtav. Zbor pita kako je umro i tko ga je ubio. Glasnik odgovara da je Hemon sam sebi oduzeo život zbog Antigonine smrti.

U međuvremenu dolazi Euridika, Kreontova žena i Hemonova majka. Čula je da se dogodila velika nesreća i traži da joj glasnik ispriča što se dogodilo. Glasnik govori da su Kreont i njegovi ljudi najprije pokopali Polinika. Nakon toga otišli su do kamene grobnice kako bi oslobodili Antigonu. Kada su otvorili grobnicu, bilo je prekasno. Antigona se objesila i umrla. Hemon je bio uz Antigonino tijelo. Plakao je i grlio je. Kada je ugledao oca, jako se naljutio. Pokušao je mačem ubiti Kreonta, ali nije uspio. Tada je okrenuo mač prema sebi i oduzeo si život. Umro je pokraj Antigone koju je volio.

Nakon što je čula ovu priču, Euridika se tiho vratila u kraljevsku palaču. Nitko nije znao što će učiniti. Glasnik kaže da je ponekad opasnije kada čovjek šuti nego kada plače. Ubrzo se vraća Kreont. U naručju nosi mrtvog sina Hemona. Jako pati i shvaća da je sam svojim odlukama izazvao ovu veliku nesreću. Kaže da je prekasno shvatio svoju pogrešku.

Tada dolazi novi glasnik i javlja još jednu tužnu vijest. Euridika je oduzela sebi život. Prije smrti proklela je Kreonta jer smatra da je on kriv za smrt njihova sina i Antigone.

Kreont je potpuno slomljen. Izgubio je sina, ženu i Antigonu zbog svoje tvrdoglavosti. Žali zbog svojih odluka i želi da mu što prije dođe kraj života. Shvaća da je trebao poslušati Božje zakone i savjete drugih ljudi.

Na kraju tragedije zbor kaže da je najvažnije biti razuman i poštovati bogove. Ponos i tvrdoglavost mogu čovjeku donijeti veliku nesreću. Tek nakon teških patnji ljudi često shvate svoje pogreške.